

En villatomt i Badelunda

Badelunda 2:1, Badelunda socken, Västerås kommun, Västmanland

Tomas Ekman

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2015:12
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2

En villatomt i Badelunda

Badelunda 2:1, Badelunda socken, Västerås kommun, Västmanland

Tomas Ekman

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2015 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2015:12

Författare Tomas Ekman

Grafisk form Nina Balknäs @ Högtorps Diverse

Omslagsfoto Översikt åt söder från utredningsområdet
i Tuna, Badelunda. Foto av Leif Karlenby.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_140001.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Metod	5
Resultat	8
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen.....	9
Referenser	10
Administrativa uppgifter	11
Bilagor.....	12
Bilaga 1. Schaktlista	

En villatomt i Badelunda

Figur 1. Karta över trakten kring Tuna i Badelunda med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en röd prick.

Sammanfattning

Fastighetsägaren avser att avstycka och låta bebygga en tomt med ny tillfartsväg på fastigheten Badelunda–Tuna 2:1. Den planerade tomten ligger i hagmark och är ca 3 000 kvadratmeter stor. Närområdet är mycket rikt på fornlämningar, bland annat gravfält och boplatzlämningar. Några hundra meter bort ligger det kända Tuna-gravfältet (Västerås 575:1).

Vid utredningen grävdes sex schakt som alla var tomma. Området utgörs av en översilningsmark där en högre liggande våtmark då och då förorsakar översvämningar.

Bakgrund och kulturmiljö

Fastighetsägaren avser att avstycka och låta bebygga en tomt med ny tillfartsväg på fastigheten Badelunda–Tuna 2:1. Den planerade tomten ligger i hagmark och är cirka 3 000 kvadratmeter stor. Inom tomtområdet finns inga registrerade fornlämningar.

Närområdet är dock mycket rikt på fornlämningar, bland annat gravfält och boplatzlämningar. Några hundra meter bort ligger det kända Tuna-gravfältet (Västerås 575:1), där ett av Västmanlands rikaste gravfynd från romersk järnålder påträffats. Där har en kvinna gravlagts i en kammare med flera gravgåvor av guld (Nylén & Schönback 1994).

I närheten av den planerade tomten finns en plats med oklar status. Enligt Fornminnesregistret (Fornsök) noterades ett eventuellt gravfält (Västerås 492:1) vid inventering 1961. Redan då var man tveksam till om det verkligen rörde sig om gravar. Det noterades dock fem runda stensättningar med kommentaren: Uppstått i sen tid? Vid en besiktning 1988 var gräset högt på platsen och några gravliknande anläggningar kunde inte ses.

Fornsök återger också en muntlig uppgift om att en stenyx har hittats ”på ägorna”.

Syfte och frågeställningar

Utredningen skulle klargöra om det inom utredningsområdet fanns fornlämningar som inte var kända. Detta skulle ske genom en mycket översiktlig kart- och arkivstudie samt en utredningsgrävning för att klargöra om det finns fornlämningar som inte är synliga i markytan.

Metod

Utredningen utfördes med rimlig ambitionsnivå. Utredningen förväntas ge ett fullgott underlag inför kommande samhällsplanering och arkeologiska undersökningar.

Kart- och arkivstudierna begränsade sig till att söka fornlämningar i Fornsök samt att plocka fram digitalt skannade, historiska kartor över gården Tuna nr 1 i Lantmäteriets historiska kartor.

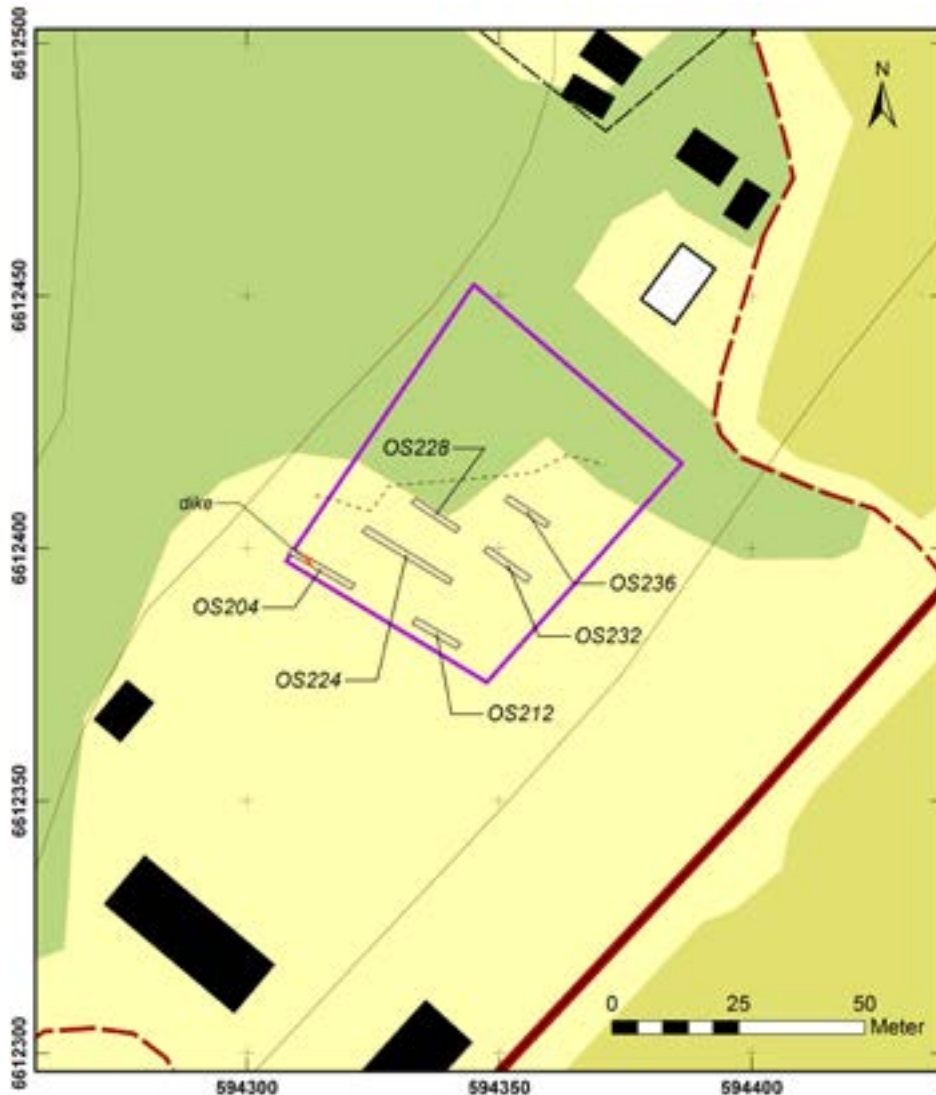
En villatomt i Badelunda

Figur 2. Karta över området kring Tuna by med fornlämningar från Forsök inlagda. Särskilt bör noteras Västerås 575:1-3, som är rester efter ett större gravfält som undersökts och borttagits. I anslutning till villan påträffades den kända kammargraven. Skala 1:10 000.

Utredningen genomfördes i form av schaktgrävning inom utredningsområdet. Sex stycken schakt grävdes med en längd varierande mellan 10 och 25 meter. Skopbredden var 1,5 meter.

Dokumentationen gjordes genom inmätning med GPS-RTK och ett antal fotografier togs. Dock innebar det negativa resultatet att behovet av fotografier blev relativt litet.

Figur 3. Plan över utredningsområdet med grävda schakt markerade. Notera den vinklade gränsen mellan hagmark och skogsmark och jämför med samma form på 1600-talskartan i figur 4. Skala 1:1 500.

Resultat

Den översiktliga kart- och arkivstudien gav inga indikationer på att bebyggelse funnits inom utredningsområdet i historisk tid. Ett antal kartor från 1800-talet berör mindre avsnödringar och liknande.

I Lantmäteristyrelsens arkiv finns en karta från år 1652 över Tuna nr 1¹, där det i området för tänkt byggnation finns åker och äng. Formen på gränsen mellan åker och äng känns igen mellan den äldre kartan och dagens karta (jfr figur 2 och 3).

Vid utredningsgrävningen upptogs sex schakt som förlades till områdets södra del då marken i den norra delen utgjordes av mycket blockrik impedimentmark. Totalt grävdes 75 löpmeter eller 122 kvadratmeter.

I schakten framkom inga spår av förhistorisk aktivitet. Marken har sannolikt under historisk tid använts som ängs- och/eller betesmark. Den har karaktären av översilningsäng, det vill säga att vatten från högre liggande mark periodvis har samlats här. Det har gjort området mindre lämpligt ur såväl boplatssynpunkt som plats för gravar.

Figur 4. Utdrag ur karta från 1652 ur Lantmäteriets Historiska kartor (Akt Badelunda socken, Tuna nr 1), där den vinklade gränsen mellan inägomark och utmark markerats för det läge som utredningsområdet har idag (markerad med röd linje).

1 Akt: Badelunda socken, Tuna nr 1, Lantmäteristyrelsens arkiv.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Utredningen skulle klargöra om det inom utredningsområdet fanns fornlämningar som inte var kända. Detta skulle ske genom en mycket översiktlig kart- och arkivstudie samt en utredningsgrävning för att klargöra om det fanns fornlämningar som inte var synliga i markytan.

Utredningen genomfördes enligt dessa syften. Trots att resultatet blev negativt innebär detta att utredningens resultat motsvarar syftet i undersökningsplanen.

En villatomt i Badelunda

Referenser

Tryckta källor

Nylén, E. & Schönback, B. 1994. *Tuna i Badelunda: guld, kvinnor, båtar*.
2. vol. Västerås.

Administrativa uppgifter

Landskap: Västmanland
Län: Västmanlands län
Kommun: Västerås kommun
Socken: Badelunda socken
Fastighet: Badelunda 2:1

Arkeologgruppens diarienummer: Ag 2014_56
Länsstyrelsens diarienummer: 431-1680-14
Projektnr: 2014_56
Fornlämningsnr: —

Projektledning:
Leif Karlenby

Personal:
Leif Karlenby

Undersökningstid: 2014-11-19
Exploateringsyta: 3 000 m²
Undersökt yta: 112 m², 75 löpmeter
Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Dokumentationshandlingar som förvaras i ATA, RAÄ, Stockholm:
—

Digitalt arkiv:
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd:
Inga fynd omhändertogs.

Bilaga 1. Schaktlista

Schakt OS204

15x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera. Mitt i schaktet fanns ett täckdike.

Schakt OS212

10x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera.

Schakt OS224

20x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera.

Schakt OS228

11x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera.

Schakt OS232

10x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera.

Schakt OS236

10x1,5 meter stort, 0,5 meter djupt. Överst grästorv, därunder fet, torvig mylla. I botten glacial lera.

